

Vastaus kirjalliseen kysymykseen liiketoiminnasta lukiolaisten tuomiseksi kuntiin ulkomailta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mari Rantasen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 1045/2020 vp:

Katsooko hallitus, että Finest Future Oy:n alaikäisiä lukio-opiskelijoita välittävä liiketoiminta täyttää lakien ja sopimusten kirjaimen sekä toteuttaa sitä tarkoitusta, johon valtionosuusjärjestelmä on kehitetty?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Lukiolaissa (714/2018) säädetään yleissivistävästä lukiokoulutuksesta sekä maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävästä lukiokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta. Lukiokoulutuksen päätteeksi suoritetaan ylioppilastutkinto. Ylioppilastutkinnosta säädetään erikseen ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019). Lukiolaissa tarkoitettuna koulutuksen järjestäminen edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää koulutuksen järjestämislupaa. Koulutuksen järjestämisluvan myöntämisen edellytyksenä on, että koulutus on tarpeellista ottaen huomioon valtakunnallinen tai alueellinen koulutustarve ja koulutustarjonta ja että hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. Järjestämisluvassa määrätään kunnat, joissa koulutusta järjestetään, opetuskielet, mahdollinen erityinen koulutustehtävä, koulutuksen järjestäjän oikeus järjestää sisäoppilaitosmuotoista koulutusta sekä muut tarpeelliset koulutuksen järjestämiseen liittyvät ehdot.

Luvan perusteena olevan koulutustarpeen arviointi perustuu alueella asuvan väestön tarpeeseen saada yleissivistävää lukiokoulutusta eli käytännössä alueen väestöpohjaan ja ennakoituihin lukiolaisten opiskelijoiden määriin sekä ympäristössä mahdollisesti jo olevaan lukiokoulutuksen tarjontaan. Tarkastelussa ei oteta lähtökohtaisesti huomioon mahdollisia ulkomaisia lukiokoulutukseen hakijoita.

Lukiokoulutusta rahoitetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009) säädetyllä valtionosuusrahoituksella. Rahoitus määräytyy opiskelijamäärien sekä opiskelijaa kohden määrättyjen yksikköhintojen perusteella. Yksikköhinnat opiskelijaa kohden lasketaan vuosittain kaikille koulutuksen järjestäjille lukiokoulutuksen järjestämisestä aiheutuneiden valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella eli aiempien vuosien toteutuneiden kustannusten perusteella. Valtionosuusrahoitusta myönnetään lukion opiskelijamäärän perusteella, eikä sen myöntämisessä erotella mahdollisesti ulkomailta tulevia opiskelijoita, jos heidät on lukiolain ja asetusten säännösten mukaisesti otettu opiskelijoiksi. Läsnä olevat opiskelijat huomioidaan valtionosuusrahoituksen perusteena. Lukiokoulutuksen rahoitukseen osallistuvat valtio

ja kunnat yhdessä. Kunnan omarahoitusosuutta laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon opiskelijoita, joilla ei ole kotikuntalaissa tarkoitettua kotikuntaa Suomessa tai joilla on kotikunta Ahvenanmaalla. Vailla kotikuntaa olevien opiskelijoiden osalta kustannus kohdentuu kokonaisuudessaan valtiolle.

Lukion opiskelijaksi ottamisen perusteista säädetään lukiolain 21 §:ssä. Lukiolain mukaiseen koulutukseen voidaan ottaa opiskelijaksi henkilö, joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavan aikaisemman oppimäärän taikka sellaisen ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden lukiokoulutusta vastaaviin opintoihin. Ilman edellä mainittua kelpoisuutta opiskelijaksi voidaan painavasta syystä ottaa myös henkilö, jolla koulutuksen järjestäjä katsoo muutoin olevan riittävät edellytykset opinnoista suoriutumiseen

Lukiokoulutuksen opiskelijaksi ottaminen perustuu vapaaseen hakeutumisoikeuteen. Lukiolain 19 §:n mukaan lukiolaissa tarkoitettuun koulutukseen pyrkivällä on oikeus hakeutua haluamaansa oppilaitokseen. Koulutuksen opiskelijavalinnassa voidaan käyttää valtakunnallisia hakumenetelyitä, joista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtaosa lukio-opiskelijoista otetaan opiskelijoiksi keväällä järjestettävän yhteishaun kautta, josta säädetään valtioneuvoston asetuksella (294/2014). Opiskelijaksi ottamisen perusteista säädetään ministeriön asetuksella (856/2006). Jos hakija ei ole suorittanut Suomessa perusopetuksen oppimäärää, hän ei voi hakea opiskelijaksi yhteishaun kautta, koska hänellä ei ole vertailukelpoista todistusta. Tällöin opiskelijavalinta suoritetaan noudattaen valintaperusteasetuksen 2 §:n 3 momentin säännöstä. Kyseisen säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjä voi ottaa osan opiskelijoista muilla kuin perusopetuksen päättötodistuksella koulutukseen hakevista. Koulutuksen järjestäjän tulee tällöin arvioida näiden hakijoiden edellytykset suoriutua lukio-opinnoistaan.

Lukiolain 20 §:n mukaan opiskelijaksi ottamisesta päättää lukiokoulutuksen järjestäjä. Opiskelijaksi ottamisesta koskeva päätös on hallintopäätös, eikä koulutuksen järjestäjä voi ulkoistaa opiskelijaksi ottamista koskevan päätöksen tekemistä.

Lukiolain 14 §:n mukaan oppilaitoksen opetuskieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla lisäksi saame, romani tai viittomakieli taikka muu järjestämisluvassa määrätty kieli. Osa lukio-koulutuksen oppimäärän opetuksesta voidaan antaa myös muulla kuin varsinaisella opetuskielillä, jos se ei vaaranna opiskelijan mahdollisuutta seurata opetusta ja suorittaa oppimäärä ja ylioppilastutkinto. Jos koulutuksen järjestäjän opetuskielenä on esimerkiksi suomi, tulee kuitenkin pääosa opetuksesta antaa suomeksi ja opiskelijan tulee pystyä osallistumaan opetukseen kyseisellä kielellä. Ylioppilastutkinto voidaan suorittaa suomen tai ruotsin kielellä. Lukiolaissa ei ole nimenomaista säännöstä hakijan riittävän kielitaidon arvioimisesta tai tasosta, mutta lähtökohtana on, että hakijalla tulee olla riittävä kielitaito opinnoista ja ylioppilastutkinnon suorittamisesta selviytymiseksi. Käytännössä opiskelijaksi ei siis ole perusteltua ottaa opiskelijoita, joilla ei ole riittävää opetuskielen taitoa, koska opinnot tulevat suurella todennäköisyydellä keskeytymään puutteellisen kielitaidon vuoksi.

Käytettävissä olevien tietojen mukaan esitetty menettely vaikuttaa luonteeltaan ja tarkoitukseltaan olevan lähellä lukiolain 9 §:ssä säädettyä tilauskoulutusta, vaikka järjestely ei kaikilta osin täytäkään tilauskoulutusta koskevien säännösten mukaisia tunnusmerkkejä. Tilauskoulutuksessa

koulutuksen tilaa ja rahoittaa toinen valtio, kansainvälinen järjestö taikka suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö. Tilauskoulutuksen opiskelijoita ei lueta valtionosuusrahoituksen perusteeksi, vaan koulutuksen järjestäjän on perittävä koulutuksen tilaajalta tilauskoulutuksen järjestämisestä vähintään siitä aiheutuvat kustannukset kattava maksu. Tilauskoulutus järjestetään englanninkielellä IB –tutkintoon johtavana koulutuksena.

Ottaen huomion lukiokoulutusta, sen rahoitusta ja opintojen päätteeksi järjestettävää ylioppilastutkintoa koskeva lainsäädäntö, julkisesti rahoitettavaa lukiokoulutusta ei ole tarkoitettu lähtökohtaisesti kohdennettavaksi kolmansien maiden opiskelijoiden organisoituun ja järjestelmälliseen kouluttamiseen. Lainsäädäntö mahdollistaa, että yksittäiset ulkomaiset opiskelijat voivat omaehtoisesti hakea ja tulla valituiksi Suomessa järjestettävään valtionosuusrahoitteiseen lukio-koulutukseen, mutta laajempi ulkomaisten opiskelijoiden kouluttamiseen tähtäävä toiminta tulisi järjestää lukiolaissa tarkoitettuna tilauskoulutuksena

Helsingissä 18.2.2021

Opetusministeri Jussi Saramo